

ACTA

REG. SCIENT. UNIVERSITATIS UNG. BUDAPESTINENSIS.

ANNI MDCCCLXXVII.—LXXVIII.

FASCICVLVS I.

I.—II.

BESZÉDEK,

MELYEK

A BUDAPESTI KIR. MAGY. TUDOMÁNY-EGYETEM

MDCCCLXXVII—LXXVIII. TANÉVI

RECTORA ÉS TANÁCSÁNAK

BEIKTATÁSOKOR

SEPTEMBER I. TARTATTAK.

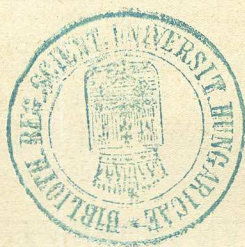
III.

TANÉV-MEGNYITÓ BESZÉD.

BUDAPEST,

NYOMATOTT A MAGY. KIR. EGYETEMI KÖNYVNYOMDÁBAN.

1877.

I.

A Z E G Y E T E M T Ö R T É N E T E

MDCCCLXXVI—VII-BEN.

BESZÉD,

MELYLYEL

LAUBHAIMER FERENC,

PÉCSEGYHÁZMEGYEI ÁLDÓZÁR, HITTUDOR, SZ. SZÉKI ÜLNÖK, AZ EGYHÁZI TÖR-
TÉNELEM NY. R. TANÁRA, A JOGTÖRTÉNELMI ÁLLAMVIZSGÁLATI BIZOTTSÁG VOLT
TAGJA, A HITTANI KAR VOLT DÉKÁNJA, AZ EGYETEM IGAZGATÁSÁRÓL LELEPETT.

Mélyen tisztelt Gyülekezet!

A szokás által szentesített köteleiséget teljesítetek és rectori tiszttem utolsó teendőjét végzem, midőn a mult és jelen, a lefolyt tanév és a megkezdendő új iskolai évnél közös határán a multa még egyszer visszatekintve beszámolok. A lefolyt év kiválóbb eseményeinek rövid feltüntetésén kívül a lelépő rectorok ez alkalommal a számokat szokták beszéltetni, melyek csoportosításából, ha a multtal történik egybe-hasonlítás, kiderül, hogy főtanodánknak a lefolyt tanévben is nemcsak tanulói szaporodtak, hanem tanítói kara is kiváló erővel gyarapodott, hogy a hallgatók szorgalmát, iparkodását feltüntető szigorlatok, egyéb vizsgák és tudori fokok számának arányával nincs okunk elégedetleneknek lenni, hogy a főtanoda céljainak előmozdítására közoktatásügyünk nagyméltóságú vezetője semmi gondot és fáradságot nem kímélt, és hogy nemes intentióinak megvalósításához a törvényhozás is, az ország pénzügyeinek kedvezőtlen volta mellett is, nagylelkűen hozzájárult. A rectori jelentéshez csatolandó irodalmi munkásságrólí toldalék pedig alkalmat fog nyújtani annak megbíráltására, hogy ezen, mint buzgó hivatali elődöm elnevezé, az egyetem szellemi életének legmagasb nyilvánulásai mennyire feleltek meg a várakozásnak.

A lefolyt tanévben a tanítással 61 rendes, 18 rendkívüli, 50 magántanár, 5 helyettes tanár, 24

tanársegéd foglalkozott, kikhez a bölcsészeti karban 8 tanító csatlakozott, és így a tanító személyzet létszáma 166-ra emelkedett. E jelentékeny szám az egyes karok között imígy oszlik meg :

	Rendes tr.	Rendk. tr.	M. tanár	Hely. tr.	Tanító	Tanársegéd
Hittani kar.	8	.	.	2	.	.
Jog- és államtud. kar	17	.	14	1	.	.
Orvosi kar	13	10	18	1	.	18
Bölcsészeti kar	23	8	18	1	8	6
Összesen	61	18	50	5	8	24

A tanszékeket és tanárokat illetőleg következő változások fordultak elő :

A hittudományi karnál az üresedésbe jutott tanárhelyettesi állomásra, mely a központi papnöveldei tanulmányi felügyelőséggel van egybekapcsolva, Dr. Belopotóczky Kálmán szepesmegyei áldozár, a bölcsészeti karban ponori Thewrewk Emil, a classica philologia eddigi rendkívüli tanára rendes tanárrá neveztetett. A magyar nyelvészeti tanszéket mint helyettesek Dr. Budenz József és Dr. Thewrewk Emil látták el. Felterjesztés történt továbbá az iránt, hogy a bölcsészeti karnál az egyetemes művelődéstörténet számára egy tanszék rendszeresíttessék.

Magántanárokká képesítették ez évben a jog- és államtudományi karban : Dr. Bochkor Károly pénzügyministeri számtiszt az államszámviteltanból ; Dr.

Wekerle Sándor pénzügyministeri titkár a pénzügytanból, és Dr. Láng Lajos a nemzetgazdaságtanból; az orvosi kar részéről magántanári képesítést nyertek : Dr. Wittmann Lázár a védhimlőoltásból, tekintettel a gyermekek alaki bántalmairól szóló tanból, és Dr. Elischer Gyula a méh- és járulékaik lobos bántalmaiból; a bölcsészeti karnál végre habilitáltattak: Szász Károly közoktatásügyi ministeri tanácsos az egyetemes irodalom-történetből, Dr. Gruber Lajos a csillagászatból és a magasabb földmértanból, Dr. Simonyi Zsigmond a magyar nyelvtudomány egész körére, Dr. Hampel József az archäologiából és őskori érmészetből, végre Dr. Czobor Béla a keresztény műarchäologiából és symbolikából. A tanítók karában előfordult változásokról levén szó, fájdalommal említem föl ama veszteséget, mely az egyetemet Dr. Fleischer József orvoskari magántanár elhunytával érte.

Tudomány-egyetemünk tagjai közül a lefolyt tanévben is többen szerzett érdemeik elismeréséül kitüntetésben részesültek. Így Dr. Pauler Tivadar ny. r. tanár az akadémia igazgató tagjává választatott, Keleti Károly jogkari magántanár a Lipóttrend lovagkeresztjét nyerte, Kastowszky János helyettes állam-számviteltani tanár pénzügyministeri számtanácsossá neveztetett, Dr. Kovács József a budapesti orvosi kör elnökévé, Dr. Balogh Kálmán a t. akadémia rendes tagjává, Dr. Lenhossék József egyetemünk tudós anatomusa, számos bel- és külföldi társaságok diplomáinak birtokosa, a müncheni anthropologiai társulat tagjává választatott. Ő felsége apostoli királyunk Dr. Petzwal Ottó ny. rendes tanárt, negyven

évi egyetemi tanárkodásának alkalmából, a vaskorona-rend 3-ad osztályú jelvényével feldíszítette. — Ugyanazon alkalommal úgy a bölcsészeti kar tanártestülete, valamint a jubilans hálás hallgatói ünnepélyeket rendeztek. Dr. Télyf Iván a közléptanodai tanárvizsgáló bizottság elnökévé öt év tartamára, és Dr. Kondor Gusztáv ugyanazon bizottság vizsgáló tagjává kineveztetett. Vámbéry Armin ny. r. tanár a Medjidie-rend harmad osztályú jelvényét nyerte, és a t. akadémia rendes tagjává megválasztatott. Dr. Rómer Flóris ny. r. tanár, jánosii címzetes apát a nagyváradi latin szertartású székesegyház kanonokjává, végre Szász Károly magántanár, s címzetes ministeri tanácsos, valóságos ministeri tanácsossá kineveztetett.

Magántanáraink és tanítóink sorából az idén is kiváló tevékenységek támogatása céljából jutalomdíjakban részesítették. Így Haberern Jonathán és Dr. Bászél Aurél egyenként 1200, Dr. Pasteiner Gyula és Bálint Gábor egyenként 800 forintnyi díjat élveztek, Pugin Leo francia nyelvtanító és Rochlitz Béla angol nyelvtanító egyenként 300 forintot, Lewis Lajos pedig 100 forintnyi remuneratiót kapott. Ezeken kívül még kivételesen Dr. Plósz Pál orvoskari r. tanár 500 frtnyi, Dr. Frölich Izor magántanár és a második természettani intézetnél ideiglenes tanársegéd 200 forintnyi segélyben részesítették. Végre a quaesturai hivatalnokok, a kari és quaesturai díjnokok, a rectori pedellus, a növénykerti főkertész és az ásványtani praeparator remuneratiót nyertek, a szolgálk pedig, kiknek összes száma ez évben 48-ra rúgott, úgy mint a megelőző két évben, egyenruhában részesültek. E helyen talán alkalmasan felemlíthetem, hogy

Loidl Ignác kórbonctani szolga 35 évi szolgálat után nyugdíjaztatott, mely esettel első ízben érvényesült az egyetemi szolgák rendszeres nyugalmaztatása.

Mi az egyetemi tanulók létszámát illeti, az 1876/7. tanév első felében összesen 2797, a másodikban 2641 tanuló volt bejegyezve, kik az egyes karok között következőkép voltak megosztva :

	I. félév	II. félév
A hittud. karban . . .	79	78
A jog- és államtud. karb.	1,431	1,331
Az orvosi karban . . .	600	532
A bölcsészeti karban . .	552	532
Gyógysz. hallgatók . .	135	135
Összesen	2,797	2,608

Ezekhez járult még szülészeti tanulónő az első félévben 132, a második félévben 94.

Mindkét félévben hallgatta ezenfelül a bölcsészeti előadásokat hittan-hallgató 63, joghallgató 831, orvostanhallgató 408; hittani tárgyakat egy bölcsészeti hallgató; jogtudományi tárgyakat 12 bölcsészeti hallgató, orvostudományi tárgyakat joghallgató 7, bölcsészeti hallgató 6.

Az összes tanulók vallás szerinti aránya a következő :

	I. félév	II. félév
Római katolikus	1,592	1,483
Görög „	83	73
„ keleti	72	79
Ágostai hitv.	463	458
Helvét „	152	132
Unitárius	8	8
Izraelita	559	502
Összesen	2,929	2,735

	I. félév	II. félév
Szorosan vett magyarországi	2,892	2,697
Horvát-tótországi	7	8
A birodalom egyéb tartom. .	25	26
Más államokból	5	4

Összehasonlítva a hallgatók összes számát a tavalyi létszámmal, kiderül, hogy az az 187⁶/₇. tanévben is növekedett.

Az egyetemi hallgatók szorgalmának, a tudományokbani előmenetelének feltűntetésére a leckék látogatása mellett bizonyára elfogadható mértéknek szolgálnak a kiosztott nagyobb és kisebb egyetemi rangfokozatok, a megtartott szigorlatok, állam- és egyéb vizsgáknak száma, a könyvtár látogatása, és végre a dicséretesen megoldott pályakérdések.

A megtartott szigorlatok száma a hittudományi karban 12; a jogi karban a régi rendszer szerint 104, az új rendszer szerint jogtudományi 73, államtudományi 13, pótvizsga 34 (felfüggesztetett 33, visszatartatott 36); az orvosi karban : orvostudori első és második szigorlat 163, sebésztudori első és második szigorlat 77, szülésmesteri 31, szemésmesteri 1, fogászmesteri 1, gyógyszerésmesteri 121. Orvostudori előszigorlat az új rendszer szerint először léptetve e tanévben gyakorlatilag életbe 25, természetrajzi előszigorlat 68. A bölcsészeti karban tudori szigorlat 34, gyógyszerészeti szigorlat 107. Oklevelet nyertek :

Hittudorit 2, általános jogtudorit 47, államtudományi tudorit 5, polgári jogtudorit 4, orvostudorit 73, sebésztudorit 31, bölcsészettudorit 17; összesen 179.

A kisebb fokozatok közül kiosztatott : szülészmesteri 33, szemészmesteri 1, sebészmesteri 1, fogászmesteri 1, gyógyszerészmesteri 63, polg. sebészmesteri 1, szülésznői 207 ; összesen 307.

A jog- és államtudományi karnál a lefolyt tanévben első alapvizsgálatot 241-en tettek, kik közül kitüntetéssel 12, egyhangúlag vagy szótöbbséggel 166 képesítettetett. Második alapvizsga volt 209, és pedig kitüntetéssel 5, egyhangúlag vagy szótöbbséggel történt képesítéssel 204. Jogtudományi államvizsgálat 53, ebből kitüntetéssel képesített 4, képesített 42; államtudományi államvizsgálat 156, melyeknél kitünően 9, egyszerűen 109 képesítettetett. Végbizonyítvány kiadatott a jogi karban 228, az orvosi karban 89, a bölcsészeti karban 70, távozási bizonyítvány a jogi karban 41, az orvosi karban 38, a bölcsészeti karban 13.

Az egyetemi könyvtárnál, mely 1876. szeptember 1-től 1877. június 16-ig a folyamatban levő rendezés miatt köznapokon csak délutáni 2 órától 6-ig, ünnep- és vasárnapokon pedig d. e. 9—12-ig volt nyitva, a látogatók száma 42,002, a használt művek száma 46,069 volt. E helyen tartom felemlítendőnek, hogy Dr. Horváth Árpád ny. r. tanár könyvtárigazgatói állásától saját kérelme folytán felmentetvén, ideiglenes könyvtárigazgatóul Szinnyei József első könyvtárőr rendeltetett. Nem mulaszthatom el e helyen annak is felemlítését, miszerint az ez ügyben történt felterjesztés alkalmával az egyetemi tanács a visszalépő igazgatónak könyvtárunk szolgálatában hosszú évek során át szerzett érdemeiről megemlékezni kötelességének tartotta. A folyamatban levő könyvtár-

rendezés gyorsítása céljából 2 napidíjas alkalmaztatott.

Pályamunka benyújtatott összesen 25, és pedig a hittani karnál 3, a jogi karnál 6, az orvosi karnál 4, a bölcsészetenél 12. A pályadíjt nyert munkák díjáért kifizettetett 1,255 forint.

Az ösztöndíjaknak karok és összeg szerinti kimutatása a következő :

	ösztöndíjak száma :		ösztöndíjak összege :
	I. félév	II. félév	
A hittud. karb.	7	7	1,680 frt
A jogtud. „	106	96	18,471 „ és 25 arany
Az orvosi „	43	45	14,000 „
A bölcsész. „	74	80	16,718 „ és 25 arany
Összesen			50,869 frt és 50 arany.

Ezenkívül külföldöni további kiképeztetésük érdekében még a következők részesültek magasabb ösztöndíjakban :

Dr. Nagy Ferenc	. . .	1,200 frt
„ Timon Ákos	. . .	1,200 „
„ Árkövy József	. . .	800 „
„ Lichtenberg Kornél	. . .	800 „
„ Fabinyi Rezső	. . .	1,200 „
„ Heinrich Alajos	. . .	1,200 „
„ Rich Gusztáv	. . .	1,200 „
Összesen		7,600 frt.

Ehhez járul még 17 gyakornoknak 400 frtjával kiosztott 6,800 frt.

Szorgalmi díjakul kiosztatott :

A Szitányi-alapból	242 frt
A Schopper „	43 „
A Csausz „	600 „

A Schordán-alapból	: . .	200 frt
A Holitscher „		120 „
Az Imre-Reseta-alapból		120 „
A Schmidt-alapból		50 „
A beiktatási díj-alapból a hittani kar		
részéről 3 szigorlónak		90 „
A jogi kar részéről		250 „
A bölcsészeti kar részéről		280 „

Utazási ösztöndíjul kiosztatott a Bene-alapból 120 arany és 330 frt; a Schordán-alapítványból 120 arany és 1000 frt. — Betegek gyámolítására a Pray-Fillinger-alapból 30 frt, a Kelemen-alapból 8 frt 40 kr, a Kautz-alapból 120 frt, a Stahly-Bene-Schordán-alapból 700 frt, a Mitterpacher-Hadaly-alapból 100 frt; összesen 958 frt 40 kr.

Ösztöndíjakról levén szó, e helyen a tudományegyetem nevében hálásan és nagy kegyelettel illik megemlékezni azon, az összeg nagyságát tekintve, fejedelmi alapítványról, melynek kamatai ez évben első ízben lettek adományozva. Ugyanis néhai Bésán József volt baranyamegyei duna-szekesői közbirtokos által ennek 1872. october hó 20-án kelt végrendeletének harmadik szakasza értelmében 243,080 frtnyi tőke felének kamatai magyarországi születésű, az egyetemen tanuló, jó viseletű, erkölcsös, szegény sorsú árva ifjak segélyezésére fordítandók, és pedig számszerint 24 kétszázötven frtos ösztöndíj alakjában oly módon, hogy a karok mindegyikére hat ösztöndíj essék. A nemeslelkű alapítónak emlékét hamvaiban is áldjuk, és azt évkönyveink a késő nemzedékeknek is hirdetni fogják.

A tandíjakat illetőleg a lefolyt tanévre nézve a

következő számok nyújtsanak felvilágosítást. Tandíj befolyt az első félévben 55,911 frt 97 $\frac{1}{2}$ kr, a másodikban 48,188 frt 17 $\frac{1}{2}$ kr, összesen 104,100 frt 15 kr. Ez összegből az alapnak befizettetett 6,593 frt 86 kr. A tandíj alól felmentetett:

Az I. félévben.

Joghallgató az egésztől	87 =	1,956 frt 15 kr.
Orvost.-hallg. „ „	24 =	619 „ 50 „
Bölcs.-hallg. „ „	164 =	3,295 „ 95 „
Joghallgató a felétől	81 =	822 „ 15 „
Orvost.-hallgat. „ „	17 =	235 „ 20 „
Bölcs.-hallgató „ „	26 =	259 „ 87 „

A II. félévben.

Joghallgató az egésztől	73 =	1,426 frt 95 kr.
Orvost.-hallg. „ „	19 =	505 „ 5 „
Bölcs.-hallg. „ „	111 =	2,117 „ 85 „
Joghallgató a felétől	90 =	755 „ 95 „
Orvost.-hallg. „ „	20 =	251 „ 47 „
Bölcs.-hallgató „ „	56 =	567 „ 47 „

E kedvezményben tehát az első félévben összesen 399-en, a másodikban 366-an részesültek.

Az egyetemi építkezésekre vonatkozólag felemlíthetem, miszerint az új bonctani épület falegyen-
 ünnepélye mindjárt a tanév kezdetén, múlt évi sept.
 hóban megtartatott, és jelenleg már annyira kész,
 hogy csak a belfelszerelés hiányzik; az új sebész
 clinicát pedig már csak napok választják el attól,
 hogy rendeltetésének teljesen felszerelve átadathas-
 sák. Kapcsolatban ezzel felemlíthető, hogy az üllői
 úti orvoscari telepen egy főző- és mosókonyha fel-
 állítása elhatározott. Végre felterjesztés történt

úgy a belgyógyászati kórodák, valamint a gyógyszer-tani intézet tágítása ügyében.

Kedves kötelességet teljesíték, midőn a mult évnek az egész egyetemet közösen illető főbb eseményeiről megemlékezvén, mindjárt első helyen föl-
említem azon fejedelmi ajándékot, mely a magyar nemzet fénykorának legdicőbb napjait idézte vissza emlékünke; melynek első hírére az egész ország az öröm ezerszeres visszhangjával válaszolt: azon nagybecsű ereklyéket értem, melyek egykoron Mátyás király budai világhírű könyvtárának képezték ékes-ségét, azután három századon át Konstantinápolyban a császári kincs- és könyvtárban féltékenyen őriztet-tek. Az egész nemzetnek adatott ugyan vissza a drága kincs, de közvetlenül főtanodánk őrizetére bi-
zatott, a miért is illett, hogy a tudomány-egyetemet képviselő akadémiái tanács a külügyministerium út-ján a felséges adományozónak a hála és köszönet adóját lerója, de illő azonfelül, hogy midőn e zár-
beszédben az év jelentősb mozzanatairól megem-
lékezem, hálásan említsem fel a nagybecsű ajándé-
kot is.

A lefolyt évnek kezdetén a fővárosban ülésezett nemzetközi statistikai congressus tagjai főtanodánk kiváló intézeteit, különösen a legutóbb építettek meglátogatván, az illető intézetek főnökei által szí-
vélyesen üdvözöltettek, mely alkalommal nem min-
den meglepetés nélkül méltó elismerésüknek adtak
kifejezést.

Ugyanazon időtájban, september hava 3-án, az ország fővárosa ritka fénynyel és kegyelettel ülte meg a boldogult nagy nádor, József főherceg születésének

századik évfordulóját, mely ünnepen főtanodánk is tanácsa által képviseltette magát.

A statistikai congressussal egyidőben fővárosunkban gyülekezett praehistorikus congressuson a barbárkori púpos koponyák egy ritka példánya lőn bemutatva, mely mint ft. Gerlach Benjamin zircis-terci rendű áldozár ajándéka, bonctani muzeumunkban őriztetik. Vallás- és közoktatásügyi ministerünk ő nagyméltósága Lenhossék tanár kérelmére, és az akadémiai tanács pártoló felterjesztése folytán megengedte, hogy e koponya gypszöntvényű másolatai az európai elsőrendű egyetemeknek megküldessenek.

A növénykert művelés alatt nem álló részére állami üvegfestési intézet felállítása rendeltetett el 22,000 forint költségen.

Egyetemi templomunknak második harangja elrepedvén, annak újra öntésére a költségek megszavaztattak, és a teljesen sikerült harang rendeltetésének átadatott.

Dr. Than Károly prorektor és egyetemi ny. r. tanár az általa rectorsága emlékeül tett 525 forintnyi alapítványon kívül a jogi, orvosi, bölcsészeti és gyógyszerészeti segélyegyleteknek egyenként 50 forintot, az olvasóegyletnek pedig 100 forintot adományozott, melyért illő köszönetünket e helyen is kifejezni el nem mulaszthatjuk; hasonlóan köszönettel emlékezünk meg azon ajándékról, melyben a főtanodát a m. tudományos akadémia ez évben részesíté. Felosztván ugyanis physikai szertárát, annak egy jelentékeny részét természettani és ásványtani intézeteinknek juttatta.

Kegyeletes szokásainknak megfelelőleg néhai

Jurjevich József, a statistikának egykori egyetemi tanára fölött annak tanszéki utóda Dr. Konek Sándor emlékbeszédet mondott.

Az eddigi szokásnak hódolok, midőn még rövid áttekintését nyújtom azon összegeknek, melyek a lefolyt tanévben az egyetemi tanítás céljaira, az épületek fenntartására, a kórodák és tudományos intézetek ellátására előirányozva voltak.

1. Tanintézetek átalánya	11,500	frt.
2. Tűzifa és kőszén	12,000	„
3. Légszesz	11,277	„ 59 kr.
4. Kórodai élelmezés	16,539	„
5. Kis költségek	9,580	„
6. Épületek fenntartása, tisztogatása és egyéb hasonló szükségletekre	11,000	„
7. Kórodai felszerelésekre	6,000	„
8. Kórodai gyógyszerekre	5,450	„

Ezen kívül utalványoztatott a gyógyszeres intézet részére 10 górcső beszerzésére 509 frt, a könyvtári rendezésnél felmerülő költségekre 740 frt, az ásványtani intézet részére rendkívüli költségekre 311 frt, a közegészségtani intézet részére 600 frt. A fejlődéstani intézet számára 300 frt átalány rendszerezített, és folytatólagos felszerelésére 800 frt utalványoztatott, a szülészeti intézet részére taneszközök beszerzésére 800 frt, a vegytani intézetnek új vaskéménynyeli ellátására 700 frt, a második természet-tani intézet részére 1,000 frt átalány engedélyezett, a második belgyógykóroda folytatólagos felszerelésére 1,000 frt, a szemészeti kóroda taneszközeire 1,000 frt, az új élettani intézet épületének a

városi tűzörséggel távirdai összeköttetésére 596 forint, az új sebészeti clinica taneszközeinek beszerzésére 5,000 forint, és Dr. Kovács József tanárnak az említett eszközök beszerzése ügyében tett külföldi útjára 900 forint. Végre a vegytani intézet még hátralevő befelszerelési költségeinek fedezésére 3,794 forint utalványoztatott.

Az egyetem m. évi összes szükséglete 468,400 fortra rúgott, alapértékeinek jövedelme volt 247,916 forint, és így az államsegély összege tett 220,484 forintot.

Midőn végre a nm. vallás- és közoktatásügyi minister úrnak azon gondoskodásáért, melyet a lefolyt évben is főtanodánk iránt oly bő mértékben tanusított, az egyetem nevében a legőszintébb köszönetet fejezem ki, és az akadémiai tanácsnak is jóindulatú támogatásáért mélyen érzett hálát mondok, szívesen emlékezem meg azon buzgó odaadó működésről, melyet az egyetem összes tiszti személyzete is a lefolyt évben tanusított.

Nincs egyéb hátra, mint hogy Nagyságodnak, mint jövő évi rectornek adjam át e széket. Örömmel szolgálatom át a kormányzói méltóság diszes jelvényét: a rectori láncot Nagyságodnak, mert a közügyekért lelkesülni tudó, fáradságot nem ismerő, a terheket számba sem vevő oly férfit fog az diszíteni, kit főtanodánk kormányzására úgy tekintve képességét, mint erélyét, teljesen hivatottnak tartunk.

TOLDALÉK.

AZ EGYETEMI TANÁROK ÉS TANÍTÓK

IRODALMI MUNKÁSSÁGA

az 1876/7. tanévben.

I. HITTUDOMÁNYI KAR.

DR. LAUBHAIMER FERENC RT.

- I. Rectori székfoglaló beszéd.
- II. Beszéd az egyetem ujjaalakítása ünnepén: „A célról s a célra törekvésről a természetben.”
- III. Rectori zárbeszéd.

DR. BÁRÓ HORNIG KÁROLY RT.

A „Religio“ egyh. tud. s irod. folyóiratnak szerkesztője ;
 abban egyéb kisebb cikkek, tudósításokon stb. kívül:

Adalékok a Reformatio előtti közművelődés történetéhez, 1 cikk.

Indifferentismus és tolerantia, 5 c.

Bold. Hahneberg püspök és a bécsi „Presse“, 1 c.

Tört. tanulmányok a keresztény ó korból, 5 c.

A Szentségkitételre vonatkozó egyházi szabályok, 5 c.

A bold. Szűznek testszerinti menybemenetele, 5 c.

A pannonhalmi díszkiadványok, 5 c.

Az egyházpolitikai viszonyoknak fejlődése Északamerikában, 6 c.

Irenaeusnak tanuságtétele a római egyháznak tekintélye mellett, 8 c.

Voltak-e keresztények Pompejiben? 6 c.

A katolikus nemzetek jövője, 5 c.

Jézus gyermekkorának története, 6 c.

A keresztékut szentelése, 3 c.

Nagyszombat napján, 1 c.

Az „Imitatio Christi“ szerzője, 4 c.

Pius-ünnepélyek s Pius-irodalom Magyarországon, 7 c.

A kath. olvasóközönség és a liberalis lapok, 3 c.

Szent-Istvánnapi egyh. beszéd. (Külön is megjelent.)

„Havi szemle“, 15 cikk.

DR. STANCZEL FERENC RT.

A „Religio“ rendes belmunkatársa.

DR. BREZNAY BÉLA RT.

A „M. Állam“ egyházpolitikai munkatársa.

I. „Keresztény karddal kereszténységet a töröknek“, a magyar ifjúsághoz. Röpirat.

II. JOG- ÉS ÁLLAMTDOMÁNYI KAR.

DR. BAINYER JÁNOS RT.

„A bírósági szervezet és peres eljárás köztörvényi polgári ügyekben. Előadási vezérfonalul“.

DR. HERCZEGH MIHÁLY RT.

„Telekkönyvi rendtartás Magyarországon és Erdélyben“
II-ik javított, és az 1861—1877. évi telekkönyvi döntvényekkel,
mint toldalékkal bővített kiadás.

DR. WEISZ BÉLA MT.

1. *Budapesti adótanulmányok.* (A főv. stat. hiv. XIII. közleménye.) Budapest 1877.

2. *Die Lehre vom Eigenthum.* (Zeitschrift für d. gesammte Staatswissenschaft Tübingen 1877.)

3. *Zu Smitt's „Wealth of Nations“* (Ibidem 1877.)

4. *Der Arbeitslohn u. die Vertheilung des Ertrags gewerblicher Thätigkeit in Frankreich.* (Zeitschrift d. kön. preussischen statistischen Bureau's 1876.)

5. *Adalékok a gyarmatosítás történetéhez Magyarországon.* (Hungaria, politikai évkönyv 1876.)

6. *A kár a gazdaságban.* (Ibidem.)

7. *A fővárosi árúforgalom statisztikája 1876-ban.* (A főv. stat. hiv. havi füzetek 1877.)

8. *Munkások és munkabérek 1875-ben.* (Ibidem 1876.)

9. *Üzletnyitások és bezúntetések 1877. első felében.* (Ibidem 1877.)

10. *Die Getreidepreise im XIX. Jahrhundert, mit besonderer Berücksichtigung der Preisschwankungen.* (Statistische Monatschrift, Wien 1877.)

11. *Neuere Prinzipien der Zettelbankgesetzgebung* (3 c. a „Pester Lloyd“-ban.)

12. *Handelsbewegung, Agiostand u. Edelmetallverkehr.* (3 cikk a „Pester Lloyd“-ban.)

13. *Jelentés a tiroli gabnavámokról.* A budapesti keresk. és iparkamara megbízásából.

14. *Atlas économique.* Adatok és grafikai táblák a nemzetközi statisztika köréből. A IX. nemzetközi statisztikai kongresszusnak bemutatva.

15. *A papirvaluta.* Fölolvasás a terézvárosi klubban. (Kézirat.)

Egyéb dolgozatok és közlemények a következő lapokban és folyóiratokban: Fővárosi statisztikai hivatal havi füzetek, Nemzetgazdasági Szemle, Zeitschrift für die gesammte Staatswissenschaft (Tübingen), Statistische Monatschrift (Bécs), Sociale Correspondenz (Drezda), Pester Lloyd stb.

DR. CSILLAG GYULA MT.

A nyilvánkönyvek közhitelessége. Tanulmány a hazai s külföldi telekkönyviség köréből:

Megjelent a „Magyar Igazságügy“ VI. köt. 6. füz. és VII. köt. 1. és 2. füzetében s külön nyomtatban is.

Telekkönyvi rendszerünk reformjáról. A m. kir. igazságügy-ministerium által közzétett telekkönyvi javaslatok bírálata. (Pályanyertes mű.) A „Magyar Igazságügy“ VII. köt. 6. és VIII. k. 1. és 2-ik füzetében s külön nyomtatban is.

Ezekén kívül több kisebb cikk és kis könyvismertetés a „Magyar Igazságügy“-ben, úgy igazságügyi és politikai tartalmú cikkek a „Pesti Napló“-ban.

III. ORVOSI KAR.

DR. LENHOSSÉK JÓZSEF RT.

1. Újabb kutatások eredményei a vesének szerkezete és visszerrendszere felett. 2 ábrával. (Orvosi Hetilap 1877.)

2. Az emberi vese Malpighi-féle lobrai. 1 táblával (A m. t. Akad. értekezései közt 1877.)

3. Polymikroskop. 3 táblával (A m. t. Akad. évkönyveiben 1877.) Külön lenyomatban is.

4. Das Venensystem der Niere. Berlin 1876. m. 1 Tafel, (Virchow's Archiv.)

5. Ein Polymikroskop. Berlin 1877. mit 2 Tafel. (Virchow's Archiv.)

6. Description d'un crâne macrocephale déformé et d'un crâne de l'époque barbare trouvées en Hongrie. 1877.

Congrès international d'Anthropologie et d'Archeologie prehistorique.

Compte-rendu de la huitième session à Budapest 1876.

DR. JENDRÁSSIK JENŐ RT.

„A m. kir. tudomány egyetem élettani intézetének leírása.“ Tíz táblával és egy fametszettel.

A m. Tudomány Akademia évkönyvei XV. kötetének IV darabja.

Ugyan attól:

„Das neue physiologische Institut an der Universität zu Budapest.“

Mit zehn Tafeln und einem Holzschnitt. Budapest. 1877.

Dr. Klug Nándor élettani tanársegédétől:

„Adatok a tapintási érzések élettanához“ (I. A helyérzésről hőbeli behatások alatt. II. A kar helyérzéséről különösen).

Megjelent az Orv. Hetilap 1877. évi 21. és 22. számában.

Ugyan azok németül:

„Zur Physiologie des Temperatursinnes.“

Megjelent: Arbeiten aus der physiologischen Anstalt zu Leipzig. 1877. évi folyamában; és

II. „Zur Physiologie des Raumsinnes der oberen Extremität.“

Megjelent: Archiv für Anat. und Physiologie von His, Braune und Du Bois-Reymond. 1877. évi folyamában.

Dr. Régéczy Imre orvostermészettani tanársegédétől:

„Kritik über die verschiedenen Bestimmungsmethoden der latenten Hypermetropie.“

Megjelent: Wiener mediz. Wochenschrift 1877 folyamának 10 és k. számában.

„A szinlátásról“.

Megjelent: Orv. Hetilap 1877. 23. számában.

„Az α szögletéről“.

Megjelent: Orv. Hetilap 1877. 25—27. számában.

DR. ZLAMAL VILMOS RT.

Részletes állatkór- és gyógytan különös tekintettel a járványos kórokra s az állatorvosi rendészetre. Állatorvosok valamint tisztí orvosok s műveltebb gazdák számára.

DR. KORÁNYI FRIGYES RT.

1. Adatok a májburkony kór- és gyógytanához. Orvosi Hetilap.

2. A hagymáz gyógyszerelésének mai álláspontja. Orvosi Hetilap.

Ezen kívül a vezetése alatt álló kórodán tett munkálatok közül megjelent Dr. Takács Endre tanársegédétől:

3. Über die Resultate der Versuche mit einigen neuen Heilmitteln, Pester Medicinisch-Chirurgische Presse.

4. A gerincagylob egy esete. Orvosi hetilap.

DR. BÓKAY JÁNOS RT.

1. *A garat mögötti tályogokról* (Abscessus retropharyngealis) és *a garat mögötti nyirkmirigylobról* (Lymphadenitis retropharyngealis) gyermekeknél, a pesti szegény-gyermek-kórházban észlelt esetek alapján. (Kiadta tagjai számára a magyar orvosi könyvkiadó-társulat.) (5 ívnyi füzet.)

2. *Ueber Retropharyngeal-Abscesse bei Kindern*, nach 144 eigenen Beobachtungen und über *Lymphadenitis retropharyngealis*, nach 43 eigenen Beobachtungen. Leipzig. Druck und Verlag von B. G. Teubner 1876.

DR. SCHEUTHAUER GUSZTÁV RT.

1. Echinococcus multilocularis. „Orvosi Hetilap“ 1877. 11. sz.

2. Echinococcus multilocularis. „Allgemeine Wiener medizinische Zeitung“ 1877. Nr. 21. u. 22.

3. A hermaphroditismus egy esete. „Orvosi Hetilap“ 1877. 25. sz.

4. Könyvismertetések:

a) Über Thrombose u. Transfusion, Eiter u. septische Infection etc. von Dr. Ar. Köhler. „Orvosi Hetilap“ 1877. 30. sz.

b) Die Störungen des Lungenkreislaufe etc. von Dr. L. Lichtheien. „Orvosi Hetilap“ 1877. 30. sz.

c) Die patholog. Lungenveränderungen nach Lähmung d. n. vagi von O. Frey. „Orvosi Hetilap“ 1877. 31. sz.

d) Klinische u. mikroskop. Untersuchungen über den Parasiten d. Rückfalltyphus von Dr. L. Heidenreich. „Orvosi Hetilap“ 1877. 33. sz.

DR. FODOR JÓZSEF RT.

A talajvizsgálatok céljáról s módszereiről; megjelent a budapesti kir. orvosegylet évkönyveiben, 1876.

Az egészséges ház és lakás; 1 füzet; a természettudományi társulat népszerű előadásai gyűjteményében, 1877.

Ugyanaz németül, Vieweg kiadásában, Braunschweigan, 1877.

Budapest csatornázási rendszerének ismertetése; az Orvosi Hetilap „Közegészségügyi s Törvényszéki Orvostan“ című mellékletében, 1877.

Rövidebb értekezések, ismertetések szak- és napilapokban (Hon, Deutsche Vierteljahrschrift für öffentliche Gesundheitspflege).

DR. SCHULEK VILMOS RT.

Közlemények az egyetemi szemkórodából:

1. Nyirkedénytágulatok a szemtekei köthártyában, Imre József tr-tól, Orvosi Hetilap „Szemészet“ 1876. 6. sz.

2. A kóroda hályogműtételei az 187⁵/₆. tanévben, Imre József tr-tól, Orvosi Hetilap „Szemészet“ 1877. 1. sz.

3. Táblázat a kórodai hályogműtételekről az 187⁵/₆. tanévben, Orvosi Hetilap „Szemészet“ 1877. 2. sz.

4. Öregkori lágý hályog két esete, Juhász Lajos tr-tól, Orvosi Hetilap „Szemészet“ 1877. 4. sz.

5. A szem mellső csarnokában levő vérömleny kezelése, Imre József tr-tól, Orvosi Hetilap „Szemészet“ 1877. 4. sz.

6. Kritik über die verschiedenen Bestimmungsmethoden der latenten Hypermetropie von Dr. Emerich Nagy de Regéczy, Wiener mediz. Wochenschrift 1877. 10., 11., 12., 16., 17.

7. Fälle von Ectasie der Lymphgefäße der conjunctiva bulbi, von Dr. Josef Imre, Wiener mediz. Wochenschrift 1876. 52.

DR. NAVRATIL IMRE RKT.

1. A fővárosi baraque-kórház sebészeti osztályának kimutatása 1874. dec. 1-től 1876. dec. 1-ig. „Orvosi Hetilap“ 1877.

2. Ugyanez megjelent külön füzetben 5^{1/2} ívnyi nyolcadréttben, több fametszettel, Grill K. bizományában 1877.

3. Bericht der chir. Abtheilung des hauptstädtischen Baraken-Spitals von 1-ten Dec. 1874 — 1-ten Dec. 1876 Pester med. chir. Presse 1877.

4. Ugyanez külön kiadásban sajtó alatt.

5. Új műtéti mód a szájpád-garat bujakóros összenövéseinek gyökeres elválasztásához. „Orvosi Hetilap“ 1877.

6. Új gégeszortágító, szerkesztve Navratil Imre tr. egyet. tanár által.

Érmet és megtisztelő okmányt nyert a brüsszeli nemzetközi kiállításon. (Medaille et diplôme avec mention honorable à l'exposition internationale d'hygiène et de sauvetage. 1876.)

7. Lapszemlék és könyvismertetések. „Orvosi Hetilap“ 1876—1877. években.

DR. SCHWIMMER ERNŐ MAGÁNTANÁR.

1. Birálat a Hebra és Kaposi-féle „Lehrbuch d. Hautkrankheiten“ című munka felett. Wien. med. Wochenschrift 1876. Nr. 49. u. 50.

2. A szájür önszenvi nyáktelepei. „Orvosi Hetilap“ 1877. 38., 39., 40., 41., 42. stb. sz.

3. Beitrag zur Syphilis hereditaria tarda. Pest. med. Presse 1877. Nr. 40., 41. u. 42.

DR. VEREBÉLYI LÁSZLÓ M. T.

Veleszületet dongalábnak a szökecsont csonthártya alatti kikaparása által gyógyult esetéről, Gyógyászat 1877. 15. sz

DR. RÉCZEY IMRE MAGÁNTANÁR.

1. Gátvarrat Heppner szerint, 2 fametszettel. Megjelent „Orvosi Hetilap“ 1870. folyamában.

2. Csontok roszindulatu álképletei. Megjelent „Orvosi Hetilap“ 1875. folyamában.

3. A csontok burkonytömlői. Megjelent „Orvosi Hetilap“ 1876. 28. és 29. számaiban.

4. Ujjperc központi csonthúsdagjának egy esete. Megjelent „Orvosi Hetilap“ 1876. 24. számában.

5. Kovács József tnr. sebészeti kórodája 187^{1/2}, 187^{2/3} és 187^{3/4} években. Budapest 1877. Franklin-társulat kiadványa. 10 nyomtatott ív 45 fametszettel. (Antal Géza tr. magántanárral.)

6. Chirurgische Klinik des Prof. Joseph Kovács in den Jahren 187^{1/2}, 187^{2/3}, 187^{3/4}. Budapest 1877. Verlag der Franklin-Gesellschaft. — 12 nyomtatott ív 45 fametszettel. (Antal Géza tr. magántanárral.)

7. Über Knochenechinococceen. Megjelent „Deutsche Zeitschrift für Chirurgie“ 1876. Band VII.

8. Könyvismertetések s tárcacikkek az „Orvosi Hetilap“ 1876. és 1877. évi több számában.

DR. STILLER BERTALAN MT.

1. *A szemcsés vesesorvadás, párhuzamban az idült Bright-kórral.* „Orvosi Hetilap“ 1876. 39. sz.

2. *A hasi függér dagjáról.* „Orvosi Hetilap“ 1877. 4. és 5. sz.

3. *Beitrag zum Aneurysma der Bauchorta.* „Wiener mediz. Wochenschrift“ 1877. 18., 19., 20. sz.

IV. BÖLCSESZETI KAR.

DR. JEDLIK ÁNYOS R. T.

A lefolyt tanév alatt sajtó alá bocsátott irodalmi munkálata egy értekezésből áll: egy, általa eredetileg szerkesztett, s különmemű mozgások összetételére szolgáló készülékről, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók Máramaros-Szigeten 1876-ik évi augusztus 19-től 21-ig tartott XIX. nagygyűlésének természettani osztályában, gyakorlati alkalmazása mellett, számos, általa eszközölt mozgási összetételek példá-

nyaival együtt bemutatott. Ezen készülék szerkezetének és használati módjának leírása, néhány mozgási összetétel eredményének fényképezés útján természetes nagyságban előállított könyomatu másolatával, a magyar orvosok és természetvizsgálók XIX-ik nagygyűlésének Budapesten 1877-ben kinyomatott munkálatai között (324-től 330-ig számított lapokon) négy könyomatu táblamelléklettel jelenik meg.

DR. MARGÓ TIVADAR R. T.

1. *Allatrendszertani táblázatok*, egyetemi előadások számára. Budapest 1876. — Könyomat.

2. *Bírálatok* a m. t. Akademiához beadott állattani munkák felett. 1876.

3. *Bírálat* a k. m. természettud. társulathoz beadott munkák felett. 1877.

4. *Bírálat* a középtanodákban használatban levő állattani tankönyvek felett. 1877. — Az országos közoktatási tanácsban.

5. *Allatrendszertani táblázatok*. 2-ik kiadás. 1877.

6. *Az állatok és az ember kifejlődése*. Egyetemi előadások, gyorsírási feljegyzések után. 1877. — Kéziratban.

DR. SZABÓ JÓZSEF R. T.

1. Adatok magyarhoni ásványok újabb előjövétéhez Nagybányán és Rézbányán. Előadva a m. földt. társulat szakszűlésén 1876. nov. 8. Kiadva a Földt. Közlönyben 1876.

2. Jelentés Görögországba tett geologiai utazásáról. Akad. értek. a term. köréből, előadva a III. oszt. ülésén 1871. okt. 9.

3. Über eine neue Methode die Feldspathe auch in Gesteinen zu bestimmen. Mit 11 Holzschnitten und 5 colorirten Tafeln. Budapest 1876.

4. Nyirok és Löss a budai hegységben. Előadva a m. földt. társ. 1877. febr. 21. ülésében. Kinyomva a Földtani Közlönyben. 1877.

5. A „Wehrlit“ Szarvaskőről. Előadva a m. földt. társulat szakgyűlésén. Megjelent a Földt. Közlöny 1877. augusztusi számában.

6. Az ivóvíz kérdése Budapesten, három előadás a természettud. társulat estélyein 1877. marcziusban. Megjelent külön lenyomva a népszerű természettudományi előadások gyűjteményében 1877. Kiadva a természettud. társulat által.

7. Die Geologie in Ungarn, a Hunfalvy Pál által kiadott „Literarische Berichte aus Ungarn“ című folyóirat számára. 1877.

8. A Trachyt-képletek előleges elnevezéséről makroszkopos ismejelek alapján a felvétel alkalmával. Előadva a m. t. Akad. ülésén 1877. (Sajtó alatt.)

DR. TÉLFY IVÁN R. T.

1. Deák Ferenc, az államférfiú mintaképe. Görögből fordítva. („Ellenőr“ 1876. 54—55. sz.)

2. Egyetemi collegiumpénz. („Ellenőr“ 1876. 61. sz.)

3. Görögök, bolgárok és Jiretsék. („Ellenőr“ 1876. 66. sz.)

4. Tudori szigorlatok és fölvatás. („Ellenőr“ 1876. 67—68. sz.)

5. Egyetemi hatóságok. („Ellenőr“ 1876. 80—81. sz.)

6. Aeschylös. Budapest. 1876. A m. t. Akademia kiadványa.

7. Sophokles Antigonéja. („Életképek“ 1876. 1. sz.)

8. Antigone alapeszméje. („Életképek“ 1876. 2. sz.)

9. *Ἡ διδασκαλία τῆς Ἀντιγόνης ἐν Βουδαπέστη.* (Klió 1876. 780. sz.)

10. Therianos Eustathios és a görög zene. („Életképek“ 1876. 27—28. sz.)

11. *Φιλολόγος* és *Φιλολόγος*. („Egyetemes philologiai Közlöny“. 1877. I. füzet.)

12. Görög helyesírás és kiejtés. (U. o. II. füzet.)

13. Görög munkák ismertetése. (U. o. I—VI. füzet.)

14. Hírek a görög világból. (U. o. I—VII. füzet.)

15. Magyar és görög barátság. A *Κλειώ*-ból fordítva. („Ellenőr“ 1877. 51. sz.)

16. P. Szathmáry Károly az emberi művelődés történetének bírálata. („Budapesti Szemle“ 1877. július—augusztusi füzet).

17. Eranos. Budapest 1877. A m. t. Akademia kiadványa.

DR. HATALA PÉTER R. T.

Arab nyelvtan. Olvasmányokkal és szótárral. Tekintettel a főbb sémi nyelvágakra és az élő nyelvre. Budapest 1877. Magy. kir. egyetemi nyomda 8. r. 150 l.

A pún szöveg Plautus Poenulusában. Értekezés, megjelent az „Egyetemes philologiai közlöny“ 1877-iki első füzetében.

Zohairnak, az Abi-Szolma fiának Moallakat, kaszidetje. Arabból prózában fordítva irodalomtörténeti bevezetéssel. Megjelent a „Petőfi társaság Lapja“-ban 1877-iki 14-ik számban.

Mohammed élete és tana. Sajtó alatt.

DR. HORVÁT ÁRPÁD R. T..

Néhány szó a budapesti m. k. egyetemi könyvtár rendezése és címtározása ügyében; 8. rét. Budapest (Athenaeum), 1876. 51 lap.

DR. RÓMER FLÓRIS FERENC.

1. Observations sur l'architecte français *Ravese*. Revue Archeologique XVIII-e année p. 129.

2. Les manuscrits et miniatures de la bibliothèque Corvinienne. „L'Art“ Revue hebdomadaire illustré. Paris. Tome III. No 132. 1877.

3. Compte rendu de la VIII-e session du Congrès international d'Anthropologie et d'Archéologie préhistoriques. Budapest. 1877. Szerkesztés; discours du secrétaire général; les excursions.

4. a) Román- és átmenetkori építmények hazánk területén. „Arch. Közl.“ X. II. füzet.

- b) Kirándulás a kertzi apátságához Erdélyben.
- c) A győri káptalan Antiphonaléja.
- d) Kiadatlan római feliratok.
- e) Adalék a budai várnak a török foglalás előtti helyszíneléséhez.

(Archaeologiai közlemények XI. kötet, I. füzet.)

5. a) Corvin-Codexek, Thornban, Königsbergben és Szent-Pétervártt.

- b) Egy Beatrix királynénak ajánlott ösnyomtatvány.
- c) Kálmánczai Domokos székesfehérvári prépost codexe. Magyar Könyvszemle I. kötetében.

6. a) Roland-szobrok hazánkban.

- b) Mátyás királyunk emlékére veretett fémek.
- c) Magyar sz. Erzsébetnek XIII-ik századbéli szobra.
- d) A magyar fazekasságról.
- e) Egy római szekrényke.
- f) A krakói Corvin Mátyás korabeli magyarországi csillagászati készletekről. „Archaeologiai Értesítő“ X. kötet.
- g) A tatárjárás előtti falazott várakról Magyarországon. U. o. XI. kötet.

- 7. a) Adalék a magyar ötvösség történetéhez.
- b) A czehládákkal való körmenetek. „Századok“ 1877. Számos apróbb cikkek : a „Hon“ban, a „Vasárnapi Ujság“ban stb.

LUBRICH ÁGOST R. T.

1876-ban kiadta neveléstörténelmi művének II. részét, Budapesten, 72 iv.

DR. GREGUSS ÁGOST R. T.

1. Shakspere érzése és gondolkozása. A m. t. Akademiában fölolvastott értekezés.

2. „Die ungarische Akademie der Wissenschaften.“ A „Litterarische Berichte aus Ungarn“ első füzetében. Budapest, 1877.

3. Aesopi mesék, különféle folyóiratokban.

4. Különféle cikkek a „Pesti Napló“ban, „Fővárosi Lapok“ban, „Budapesti Szemlében s egyéb folyóiratokban.

5. Szerkesztette a Kisfaludy-Társaság kiadványait.

DR. HUNFALVY JÁNOS R. T.

A Duna budapesti szakaszának szabályozása. Térképpel. Budapest 1877. Franklin-társulat.

Földrajz a középiskolák használatára. A magyar királyság s a földközi tenger medencéje. Harmadik átdolgozott kiadás. Budapest, 1877. Az Athenaeum tulajdona.

A föld lassú emelkedései. A természettudományi társulat közlönyének 1877-ik évfolyamában.

Több könyvismertetés és kisebb közlemény a „Budapesti Szemlé“ben, a „Földrajzi társulat Közleményei“-ben.

DR. KONDOR GUSZTÁV R. T.

1. Emlékbeszéd Nagy Károly a m. t. Ak. rendes tagja fölött. (Értekezések a matematikai tudományok köréből V. kötet 1. szám 1877.)

2. Csillagászati és közönséges naptár 1877- és 1878-ik évre. (Magyar tudományos Akadémiai Almanach 1877. és 1878.)

DR. BUDENZ JÓZSEF R. T.

1. *Moksa- és erza-mordvin nyelvtan.* (Megjelent a Nyelv-tudományi közlemények XIII. kötetében) Budapest 1876.

2. *Magyar-ugor össze-hasonlító szótár*, III. füzet. (Sajtó alatt.)

PONORI THEWREWK EMIL RT.

Egyetemes philologiai közlöny. Szerkesztik Ponori Thewrewk Emil és dr. Heinrich Gusztáv egyetemi tanárok. Első folyam. Budapest 1877. Weismann testvérek könyvnyomdája.

E közlönyben megjelent tőle:

A magyar nominativus. Akadémiai értekezés.

Ritschl Frigyes emlékezete. Fölolvastatott a philologiai társaság 1876. dec. 6. tartott ülésében.

Mikor írta Berzsenyi romlásnak indult kezdetű ódáját? Felolvasztatott a philol. társaság ülésében.

Következő apró cikk:

Pansanias Arcadiája. — Ilias II. 825. — Cinna Zmyrnája. — Cicero elegiája. — Horat. Carm. II. 3, 18. Epod. 16, 28. — Gúla. — Nyelvészkedő asszonyság. — Hahn's Sagwissenschaftliche Studien. — Üss csak hallgass meg! — Anthologia Latina. — Caesar, Kaiser, császár. — Kisfaludy Sándor és a görög anthologia. — *Oïdas*. — Vergil. Aen. II., 8. — Más Anacreon.

„Római feliratokról“ szóló értekezése megjelent az Archaeol. Értesítő X. 307—317. lap.

Jelentés dr. Naumann Ernő De Xonophontis libro qui *Λακεδαιμονίων πολιτεία* inscribitur című értekezéséről. Megj. Magyar Tanügy V. 454 7. lap.

A budapesti philologiai társaságnak 1875. — 6. és 1876. — 7. évi működéséről szóló két elnöki beszéde megjelent Magyar Tanügy V. 416 s köv. l.; a philol. társ. Értesítője II. folyamában az Egyetemes philol. közlöny I. folyamában 8. füzetében s külön lenyomatban.

A bajai önképző körhöz intézett levele a körnek 1876-ra szóló Értesítőjében.

A „Codex Festi epitomali Corvinianus“ részletes ismertetése. (Az Akademia okt. ülésére bejelentett értekezés.)

DR. HEINRICH GUSZTÁV RK. T.

Egyetemes Philologiai Közlöny, havi folyóirat, szerkesztik P. Thewrewk E. és Dr. Heinrich Gusztáv. Budapest, 1877. I. évfolyam.

Franz Deák von Anton Csengery. Autorisirte deutsche Übersetzung von Prof. Gustav Heinrich. Leipzig, 1877. Verlag von Duncker und Humbolt.

Deutsches Lehr- und Lesebuch für höhere Lehranstalten. Budapest, 1877, Rrb. Lampel. II. Band. Mit einem Grundriss der Stillehre. *Zweite* vermehrte und verbesserte Auflage.

Német olvasókönyv középiskolák használatára. Budapest, 1877. Eggenberger. I. rész. *Harmadik*, javított és magyarázó jegyzetekkel bővített kiadás.

Fontosabb értekezések:

A legrégibb Faustkönyv. Az „Egyet. Philol. Közlöny“ 1. füzetében. Németül a Dr. Franz Schnorr von Carolsfeld szerkesztette „Archiv für Literaturgeschichte“ 1877-iki 2. füzetében.

Hans Sachs Bánk-bán-tragédiája. Az „Egyet. Philol. Közlöny“ 2. füzetében.

A Tristanmonda Németországban. Négy közlemény. „Budapesti Szemle“ 24—27. sz.

Lessing Faustja. U. o. 28. sz.

Amerikai humoristák. U. o. 29. sz.

Az ujkori humoristák. „Fővárosi Lapok“, 1877, 176 és 177. sz. (auguszt. 3. és 4.).

Simrock K. és Klein I. L. jellemzése. „Figyelő“, 1877, 1. füzet.

Die heimgekehrten Bände der „Corvina.“ A Hunfalvy P. szerkesztette „Literarische Berichte aus Ungarn“ 3-ik füzetében.

Azonkívül kisebb értekezések és bírálatok a fent nevezett lapokon és folyóiratokon kívül a „Pester Lloyd“- és a „Magazin für die Literatur des Auslands“-ban.

Sajtó alatt:

Schiller élete és művei, két kötetben, a m. t. Akadémia könyvkiadó vállalata számára.

2. *Német balladák és románcok, bevezetéssel és jegyzetekkel.* A Franklin-társulat által kiadott „Jeles írók iskolai tárában.“ Két füzet: I. Bürger és Goethe. II. Schiller és Uhland.

3. *Deutsche Verslehre*, második, teljesen átdolgozott kiadás. Budapest, Lampel R.

DR. RIBÁRY FERENCZ M. T.

a) Claudiusok története I. köt. Tiberius kora történelmi tanulmány. Akadémiai értekezés 184 l. Athenaeum 1876.

b) A legújabb kor története, az amerikai forradalomtól napjainkig, egy kötet 340 l. Athenaeum 1877.

DR. GOLDZIHÉRNÉ GNÁK M. T.

Mythology among the Hebrews and its historical development By Ign. Goldziher Translated with additions by the Author by Russel Martineau M. A. of the British Museum. London (Longmans) 1877.

A spanyol arabok helye az iszlám fejlődése történetében. összehasonlítva a keleti arabokéval. Akadémiai székfoglaló. Budapest, 1877.

George Smith. Cikksorozat az „Egyetemes philologiai Közlöny“ 1., 2., 3. füzetében.

Az arab nyelvtudományi irodalom bölcsészeti iskolájáról. „Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft.“ 1877-iki 3. füzetben.

Könyvbírálatok.

DR. BÁSZEL AURÉL M. T.

1. Plátón jelentősége korunkra nézve. („Philologiai Közlöny“ 1877, 76—102. l.).

2. Sophocles „Antigone“-ja több helyének kritikai méltatása. (Phil. Közlöny“ 1877, 155—160. l. és 242—250. l.)

3. „Mauritii Hauptii opuscula“ ismertetve. („Phil. Közlöny“ 1877, 334—337. l.)

4. Xenophon Cyropaediájának célja. (Felolvastatott a phil. egyesület 1877. júniusi ülésében.)

DR. GRUBER LAJOS M. T.

1. „1876. július havi viharról.“ „Természettudományi Közlöny“ VIII. kötetében.

2. „Cassiopeiae kettős csillag mozgásáról.“ M. tud Akadémiai értekezés.

Ugyane tárgyat illetőleg megjegyzés az Astronomische Nachrichten-ben.

3. „A csillagrendszerekről.“ „Természettudományi Közlöny“ IX. kötetében.

DR. FRÖLICH IZOR M. T.

1. *Észrevételek Maxwell electromagnetikus fényelméletéhez.* „Műegyetemi Lapok“ 8. füzet 1876.

Ugyanez „*Bemerkungen zu Maxwell's electromagnetischer Lichttheorie*“ cím alatt. Poggendorff's Annalen der Physik und Chemie 160. kötete 1. füzetében.

2. *Az elhajlitott fény polarisatiója.* Előterjesztetett a m. t. Akademia 1876 nov. 6-án tartott ülésén.

Ugyanez kivonatban „Műegyetemi Lapok“ 10. füz. 1876.

Ugyanez egész terjedelmében „*Die Polarisation des gebeugten Lichtes*“ cím alatt, Neue Annalen der Ph. u. Ch. Helmholtz közreműködésével kiadja Wiedemann, 1. kötet 3. füzet.

(E dolgozatban foglalt kísérletek a II. physikai intézetben lettek véghezvive.)

3. *A Gramme-féle dynamo-electrikus gép elméletéhez.* Két részben, az első „Műegyetemi Lapok“ 12. füzet 1877; a második ugyanott 16. füzet 1877.

A második rész kísérletei „*a galván folyamerély átalakítása mechanikai erélylyé a Gramme gép által*“ cím alatt a m. természettud. társulat 1877. május 16-án tartott szakülésén lettek bemutatva.

(A dolgozathoz tartozó kísérletek szintén a fennt idézett intézetben történtek.)

4. *Különnemű fényrezgések összetétele.* „Műegyetemi Lapok“ 15. füzet 1877.